

Ольга

иҗтимоий-маърифий
журнал

29-сон 2019/1440

«*Ишона*»
электрон журнали

Бадий раҳбар:

Одинахон МУҲАММАД СОДИҚ

Ҳайъат аъзолари:

Барно САИДРАҲМОН
Мадина ДЖУРАЕВА
Зарнигор АҲМАДАЛИЕВА
Гулшода АЛЛОҚУЛОВА
Муҳайё МУҲАММАД ЮСУФ
Азиза ЖАЛОЛИДДИНОВА
Дилдора ҚУРБОНОВА

Муҳаррир:

Зухраҳон ҲАМДАМОВА

Дизайнер:

Рухсора АЗИЗОВА

Электрон манзил:
muslimaat@islom.uz

Аёл киши масъулдир

Абдуллоҳ ибн Умардан ривоят қилинади:
«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:
«Барчангиз масъулдирсиз ва масъулиятингиздан сўралурсиз. Имом масъулдир. У ўз масъулиятидан сўралур. Эр киши ўз аҳлида масъулдир. Аёл киши ўз эрининг уйида масъулдир. Ходим ўз хожаси молида масъулдир», дедилар».

Шарҳ: Ушбу ҳадисдан шариати-мизда аёл кишининг оиладаги мажбуриятлари, охиратда сўраладиган нарсалари ҳам кўрсатиб ўтилганини билиб оламиз.

Исломиё оиланинг бекалиги улкан шараф бўлиши билан бирга улкан масъулият ҳамдир. Оиланинг ҳамма ички ишлари шу оила бекасининг қўлида, ихтиёрида бўлади.

Оиланинг иқтисоди беканинг тежамкорлигига ва ўзига ишониб топширилган иқтисодий воситаларга хиёнат қилмаслигига ҳамда исроф этмаслигига боғлиқ бўлади. Энг улкан масъулиятлардан бири бола-

ларни дунёга келтириб, парвариш-лаб, тарбиялашдир. Бу масъулиятни муслима аёллар доимо шараф билан адо этиб келишган.

Хулоса қилиб айтганда, муслима аёлнинг оиладаги масъулияти беқиёсдир. Эрнинг ишлари муваффақиятли бўлишида аёлнинг ўрнини ҳеч ким инкор қила олмайди. «Эрни эр қилган ҳам хотин, қаро ер қилган ҳам хотин», деб бежиз айтилмаган. Гап ҳар бир муслима аёл ўз масъулиятини тўла тушуниб етишида қолган, холос.

*«Одоблар хазинаси»
китобидан олинди.*

Аллоҳ таолонинг ҲАЙЙ сифати

«Ҳайй» – «тирик» демақдир. Бунинг аксига «маййит» дейиладики, бу «ўлик» дегани (Асмоул хуснадан).

Махлуқотлар ичида ҳаёт соҳиби бўлганлар (яъни тирик махлуқотлар) бошқаларига қараганда қиймати жуда каттадир. Чунки ҳаёт соҳиби бўлган ҳар бир махлуқ билим ва фаолият манбаи ҳисобланади. Билим ва фаолият эса ҳаётнинг асоратларидир. Фақат бу асоратлар барча тирик жонзотларда бир хил бўлмайди. Мисол учун ўсимликларда кўрилган ҳаёт ибтидоий ва соддадир. Ҳайвонлардаги ҳаёт улардан анча устун бўлиб, уларда туйғу ҳам бор. Улар кўради, эшитади, шу билан бирга истаган жойига боради, ётадилар, турадилар. Шунинг учун ҳам улар ўсимликларга ҳокимдир: уларни ейди, юлади, пайҳон қилади.

Инсонга ато қилинган ҳаёт ҳаммасидан-да юксакдир. У фикрлайди, текширади, таққослайди, кашф қилади.

Ҳақиқий ҳаёт эса Аллоҳ таолога хосдир. Аллоҳнинг ҳаёти абадий, ўлим ила йўқ бўлмас. Шунингдек, Аллоҳнинг ҳаёти азалийдир, қачондир йўқ бўлган эмас. Ягона Аллоҳнинг тириклиги Ўзигагина хос алоҳида ҳаёт бўлиб, бандалар ҳаётига ўхшаш бошқа масдардан берилмаган. Бу ҳаёт азалий ва абадийдир. Бошланмиш чегараси ҳам, тугаш чегараси ҳам йўқ. Аллоҳнинг тириклиги ҳеч бир жиҳатдан бандаларнинг ҳаётига ўхшамайди.

Ҳаёт – Аллоҳ таолонинг маънавий сифатларидан

Аллоҳ таолонинг зоти азалдан қоим бир сифат бўлиб, у бошқа сифатларнинг собит бўлишига олиб боради. Агар ҳаёт сифати собит бўлмаганда Аллоҳ таолонинг бошқа сифатлари ҳам собит бўлмас эди. Аллоҳ таолонинг ҳаёти комилдир. Ундан комилроғи йўқ. Унга йўқлик ориз бўлмас. Унинг тугаши ёки фоний бўлиши ҳақида ҳукм қилиб бўлмайди. Ҳаёт сифати ҳам Аллоҳ таолонинг бошқа сифатларига ўхшашдир. Унинг ҳақиқатини билиб бўлмайди. Биз унинг кайфияти ҳақида баҳс юритмай, иймон келтираверамиз.

Ҳайй – Қуръони Каримда

Ҳаёт сифатига Қуръони Каримда бир неча далиллар келган.

Аллоҳ таоло Тоҳа сурасида бундай марҳамат қилади:

وَعَنْتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا

«Бутун юзлар тирик ва доим турувчи Зотга бош эгмиш. Батаҳқиқ, ким зулм кўтарган бўлса, ноумид бўлмиш» (111-оят).

Қиёмат кунда тирик ва доимо қоим сифатларига эга бўлган Аллоҳ таолога барча халойиқ бош эгиб туради. У кунда бу дунёда қилган зулмларини кўтариб келган кимсалар ноумид бўладилар.

Аллоҳ таоло Фурқон сурасида шудай марҳамат қилган:

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَكَفَى بِهِ
بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا

«Ва барҳаёт, ўлмайдиган Зотга таваккул қил ҳамда Уни ҳамду сано ила поклаб ёд эт. Бандаларининг гуноҳларидан ўта хабардор бўлишда Унинг Ўзи кифоядир» (58-оят).

Доимо барҳаёт ва ҳеч қачон ўл-

майдиган Зот ягона Аллоҳнинг Ўзидир. Банда фақат ўша Зотга таваккул қилиши, суяниши лозим. Ана ўша энг ишончли суянишдир. Чунки Аллоҳдан ўзга ҳар бир нарса ўлади, йўқ бўлади. Аллоҳдан ўзгага суянган эса бақосиз нарсага суянган бўлади.

Аллоҳ таоло Бақара сурасида бундай марҳамат қилади:

الْحَيُّ الْقَيُّومُ هُوَ

«У тирик ва қоййумдир» (255-оят).

Ягона Аллоҳнинг тириклиги Ўзигагина хос алоҳида ҳаёт бўлиб, бандалар ҳаётига ўхшаш бошқа масдардан берилган эмас. Бу ҳаёт азалий ва абадийдир. Бошланиш чегараси ҳам, тугаш чегараси ҳам йўқ. Аллоҳнинг тириклиги ҳеч бир жиҳатдан бандаларнинг ҳаётига ўхшамайди.

Аллоҳ таоло Ғофир сурасида марҳамат қилади:

هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

«У Зот тирикдир. Ундан ўзга ибодатга сазовор Зот йўқ. Бас, Унга динни холис қилган ҳолда дуо қилинг. Оламларнинг Робби Аллоҳга ҳамдлар бўлсин» (65-оят).

Аллоҳ тирикдир. Унинг Ўзи асли тирикдир. Тириклик Ундандир. У тирикликни кейин олган эмас. Унга тирикликни бошқа зот берган эмас. Тириклик азалдан У биландир. Тириклик У билан абадий қолур.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. «Тафсири Ҳилол», Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф.
2. «Эътиқод дурдоналари». «Бадъул амолий» шарҳи. Абдулқодир Абдур Раҳим.

Зарнигор АҲМАДАЛИЕВА
тайёрлади

Вафот этганнинг номидан қурбонлик қилиш

Аввало, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ва ота-она, устоз, қариндош-уруғлар тарафидан қурбонлик қилишлик салафи солиҳларимизнинг одатларидан бўлган. Бундай қилишни ўзларининг саодати деб билишган.

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам икки қўчқорни қурбонлик қилиб, бирининг савобини ўзларининг умматларига бағишлаганлар.

Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга муҳаббатим бор, деб даъво қилувчиларга ҳам у зот томонларидан қурбонлик қилиш муносибдир. Бу у зот бизнинг қурбонлигимизга муҳтожликлари туфайли эмас. Шояд, шу амалимиз у зотнинг шафоатларига сабаб бўлиб қолса, деган умиддадир.

Улуғларимиздан Абдурахмон раҳматуллоҳи алайҳ қурбонлик кунига алоҳида тайёргарлик кўриб, у кунда етмиштага яқин қурбонлик қилар эдилар. Улардан бирини Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга, бошқаларини ота-она, устозлари номларидан амалга оширардилар. Ваҳоланки, у кишининг хонадонларида баъзан йўқчиликдан қозонлари қайнамай ҳам қолар эди.

Савол: *Ўлган одам номидан қурбонлик қандай амалга оширилади?*

Жавоб: Ўлган одам номидан ва ўлган одам учун қурбонлик қилишнинг бир неча сурати бор:

1. Маййит «Менинг номимдан ва молимдан қурбонлик қилинг», деб васият этган бўлса, васиятга мувофиқ унинг молидан қурбонлик жоиз. Лекин ўша жонлиқнинг гўштининг барчасини закот олишга ҳақдор шахсларга садақа қилиш вожиб бўлади. Марҳумнинг яқинлари у гўштан ейиши жоиз эмас.

2. Марҳум ортидан қурбонликни васият қилган ёки қилмаган бўлса ва фарзандлари ўз молларидан нафл қурбонлик амалга оширишган бўлса, дуруст. Унинг гўштини бой-камбағал ва ўзлари ҳам ейишлари мумкин.

3. Бир киши ўзининг молидан ва ўз номидан нафл қурбонлик қилиб, унинг савобини бир ёки бир неча маййитга бағишлаши жоиз. Гўшtidан эса бой ҳам, камбағал ҳам еса бўлади.

Савол: *Маййит номидан қурбонлик афзалми ёки унинг қийматини садақа қилишми?*

Жавоб: Қурбонлик кунларида садақадан кўра қурбонлик қилиб, савобини бағишлаш афзалдир. Қурбонлик сотиб олиб, унинг қонини тўкишдан ҳосил бўлган савоб қиймати садақа қилиш билан ҳосил бўлмайди.

Замирахон ТҲҲЧИЕВА

Аллоҳ учун ғазаб қилган эдинг!

Ҳасан раҳматуллоҳи алайҳ ҳикоя қиладилар:

«Қадимда бир дарахт бор эди. Инсонлар Аллоҳни қўйиб, ўша дарахтга сиғинишар, ниятларим амалга ошсин, деб унга турли латта-путталар ёки қандайдир тасмаларни боғлашарди. «Шундай қилсак, орзуимиз рўёбга чиқади», деб ишонишарди.

Бир обид киши бу ҳолни кўриб, қаттиқ ғазабланди. Қўлига болта олиб, дарахтни кесиш учун йўлга тушди. Ғазаб билан дарахтнинг олдига кетаётган эди, йўлини бир чол қиёфасидаги шайтон тўсиб чиқди. У: «Нима қилмоқчисан?» деб обидни чалғитишга уринди. «Одамлар Аллоҳни қўйиб, мана бу дарахтга сиғинишяпти. Мен уни кесиб ташламоқчиман», деди обид. Шайтон: «Унга ўзинг ибодат қилмасанг бўлди-да! Бошқалар унга сиғинса, сенга зарар етказардими? Қўявер, билганини қилишсин», деди. Лекин обиднинг қарори қатъий эди. У дарахтни кесаман, деб энди болтани кўтарганда шайтон жон ҳолатда унинг қўлига ёпишди. Обид уни бир силтаб, учириб юборди. Шайтон обидни куч билан тўхтатиб қололмагач, бошқача йўлга ўтди. «Агар шу дарахтни кесмасанг, ҳар куни уйғонганингда ёстиғинг тагида икки динор бўлади», деди. Обид бу таклифга қизиқиб қолди. «У динор қаердан келади?» деди. Шайтон: «Мен бераман», деди. Обид бу таклифга алданиб, дарахтни кесмай, уйига қайтиб кетди.

Эртасига уйғонса, ёстиғи тагида икки динор турибди. «Ҳа, алдамабди!» деб хурсанд бўлди. Иккинчи, учинчи кунла-

ри ҳам икки динордан чўнтакка урди. Бора-бора динорларнинг пайдо бўлишига ўрганиб ҳам қолди. Лекин қувончи узоққа чўзилмади. Бир куни эрталаб уйғонса, ёстиқ остида ҳеч нарса йўқ. «Майли, эсидан чиққандир-да», деб биринчи кун индамади. Лекин иккинчи куни ҳам ёстиғининг тагидан ҳеч вақо тополмаган обид ғазаб устида дарахтни кесгани отланди. Дарахтга яқинлашган эди, яна олдида шайтон пайдо бўлди. Лекин бу сафар шайтон баҳайбат бўлиб кўринди. Обид даҳшатдан ўзини йўқотиб қўйди. Шайтон: «Ҳа, нима қилмоқчисан?» деб сўради. «Инсонлар Аллоҳни қўйиб, сиғинаётган манави дарахтни кесиб ташламоқчиман», деди обид кўрқувдан қалтираб. Шайтон қаҳ-қаҳ отиб кулди-да: «Бекорларни айтибсан, энди бу ишни қилолмайсан!» деди. Обид қўлидаги болтасини зўрға ушлаб, дарахтни кесмоқчи бўлган эди, шайтон уни бир тепиб учириб юборди. Обид ҳайрон бўлиб: «Нега сенга кучим етмаяпти?» деди. Шайтон: «Менинг кимлигимни биласанми? Мен шайтонман! Сен биринчи марта дарахтни кесиш учун келганингда Аллоҳ учун ғазаб қилган эдинг. Шунинг учун кучли эдинг. Ёнингда фаришталар бор эди. Шунга сенга қарши чиқишга кучим етмасди. Лекин мен ҳийла ишлатдим, сени икки динор билан алдадим. Мана энди бу сафар сен Аллоҳ учун эмас, ўша икки динор учун келдинг. Шунинг учун менга кучинг етмади», деди».

Ҳоний ал-ҲАЖнинг

«Солиҳлар гулшани» китобидан олинди

МЕНИ ЎЙЛАНТИРГАН ЯНА БИР ҲАҚИҚАТ

Ватанга қайтпмиз. Учоққа чиқиб,
ўриндиғимизга жойлашдик. Орқа
томондан бир эркакнинг сўкингани,
ортидан аёл кишининг овози
эшитилди:

– Сўкмен мани, не сўкас?! Бу мани
жойим!

Афтидан, эркак у аёлнинг жойига
ўтириб олган. Аёл жойни бўшатишни
талаб қилган, эркак эса кўнмаган.

Аслида, эркак киши тезроқ жойлашиб, бошқа йўловчиларга йўлакчани бўшатмоқчи бўлган. Бу ҳолатдан бетоқат бўлган аёл қаттиқроқ гапирган. Ўртада тортишув бошланган...

Эркак яна сўқди. Аёл эса бу жой уники эканини, қонун-қонидани яхши тушунишини таъкидлар, ундан сўкинмай гапирини талаб қилар эди. Эркак:

– Ў-ў, манга қара, эрке билан гаплашвоссан! Хотин кишимисан, сал пасро бўл, бунақа момилени манга қима! – деди ўдағайлаб.

Энди уларнинг шовқинига атрофдагиларнинг овози қўшилди: эркакка эътироз билдира бошлашди. Ниҳоят, учоқ ходимаси келиб, можарога аралашди. Эркакка қаттиқ танбеҳ берди. Ҳарким ўз ўрнига ўтиришга ва буниталаб қилишга ҳаққи борлигини айтиб, эркакдан ўзгаларни ҳурмат қилишни талаб қилди. Эркак кўпчилик ичида изза бўлди. Аёл эса зўрға ўзини босди.

Мени ўйлантирган нарса – мазкур йўловчи ўзининг эркаклигини пеш қилиб, ҳаққини талаб қилаётган аёлдан аёл бўлгани учун ўзини паст тутишини талаб қилиб, бу дилхираликни келтириб чиқаргани эди. Сен кимсан ўзи?! Унинг эримисан ёки бирор маҳрами, ё валийсимисанки, унга эркаклигини рўқач қилиб, паст туришни талаб қиласан?!

Янада қизиғи, ўзи у аёлнинг ўрнига ўтириб олиб, эркакнинг ишини қилдими? «Бу менинг жойим», дея ўз ҳаққини талаб қилган одамни писанд қилмас-

лик, тезроқ жойни бўшатиб бермаслик, яна ўзи ноҳақ бўла туриб, ҳақ тарафни сўкиш-чи? Бу эркакнинг ишими? Бундан чиқди, эркак киши истаган ерига ўтириб олаверсин, жойнинг эгаси бўлган аёл жимгина тураверсин экан-да! Нима учун? Аёл бўлгани учунми? Унинг ўрнида эркак бўлганида, худди шу муомаласини қила олармиди? Эркак бўлгани учун у бемалол сўкаверсин, аёл шунда ҳам эътироз билдирмай, индамай тураверсин экан-да! Аёл бўлгани учунми?

Агар мана шу ҳодиса бошқа миллатга мансуб кишилар орасида содир бўлса, аёл эркакни маҳкамага берган, ўзига етган маънавий зарар учун маълум миқдорда пул ундирган бўлар эди. Лекин бизнинг ўзбек аёлларимиз бундай нарсаларни ичига ютиб кетаверади.

Ўзини эркаклигини пеш қилиб, аёл кишига ўдағайлаш муслмоннинг маданиятига, ўзбекининг одобига тўғри келадими?

Юртдошларимиз ичида ўзининг хатти-ҳаракати, муслмон кишига хос бўлмаган хулқи билан аёлларимизни хорлайдиган эркаклар борлиги ниҳоятда ачинарли ҳол. Аёл зотига ҳар томондан турли айбловларни ёғдираётганлар ана шу масалаларда аёл зотининг бузилишига қайсидир маънода ўзлари ҳам сабаб бўлаётганлари ҳақида бир фикрлаб кўрсалар, фойдадан холи бўлмас эди.

Одинахон МУҲАММАД СОДИҚ

ЗУБОЪА БИНТ ЗУБАЙР – ШАРАФЛИ НАСАБ ВА ДИН СОҲИБАСИ

Зубоъа бинт Зубайр ким?

Ибн Ҳажар Асқалоний Зубоъа розияллоҳу анҳонинг таржимаи ҳолларини бундай зикр қилади: «Зубоъа бинт Зубайр ибн Абдулмуттолиб Ҳошимийя Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг амакиларининг қизи, Миқдод ибн Асвад розияллоҳу анҳунинг завжаларидир, уларнинг Абдуллоҳ ва Карима исми фарзандлари бўлган. Зубайр ибн Абдулмуттолибнинг Зубоъа ва унинг синглиси Умму Ҳакимдан бошқа зурриёти йўқ. Онаси Отика бинт Абу Ваҳб ибн Амр ибн Оид ибн Имрон ибн Махзум бўлган».

Ҳадис ривояти

Ушбу шижоатли, очиққўл, очиққўнги саҳобийя онамизнинг ҳаётини ёритиб берувчи жиҳатларидан бири у зотнинг ҳадиси шариф ривоят қилганларидир.

Зубоъа розияллоҳу анҳодан Абдуллоҳ ибн Аббос, Жобир ибн Абдуллоҳ, Анас ибн Молик, уммул мўминин Оиша бинт Абу Бакр Сиддиқлар ҳадис ривоят қилишган, Аллоҳ барчаларидан рози бўлсин!

Шунингдек, бу саҳобийдан кибор тобеъинлардан қизлари Карима бинт Миқдод ва Саъийд ибн Мусайяблар ҳам ривоят қилишган.

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади: «Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Зубоъа бинт Зубайр ибн Абдулмуттолибнинг ҳузурига кирдилар. Зубоъа: «Эй Расулуллоҳ, мен ҳажни ирода қилмоқдаман, шикоятим ҳам бор», деди. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Ҳаж қил ва «Менинг ўрним қаерда ушлаб қолсанг, шу ерда бўлади», деб айтишни ўзинга лозим тут», дедилар».

Термизий Ибн Аббос розияллоҳу анҳунинг санади билан ривоят қилган: «Зубоъа бинт Зубайр Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларига келиб: «Эй Расулуллоҳ, мен ҳаж қилмоқчиман, ўзимга бирор нарса ни шарт (ният) қилайми?» деди. «Ҳа», дедилар у зот соллаллоҳу алайҳи васаллам. У: «Нима дейман?» деди. У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам дедилар: «Лаббай Сенга, Аллоҳим, лаббай Сенга! Менинг ердаги ўрним Сен қаерда ушлаб қолсанг, шу ерда бўлади».

Ушбу ривоятдан Зубоъа розияллоҳу анҳонинг илмга чанқоқликлари, ҳар бир ишни қилишдан аввал унинг илмини ўрганишга ҳарис бўлганлари, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳар бир кўрсатмаларига итоаткор бўлганлари, Аллоҳ таолога тақво қилувчи мўминалардан бўлганлари билинади (*таржимондан*).

Зубоъа қандай яхши!

Зубоъанинг отаси Зубайрнинг Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан у зот Маккада эканликларида, болалик чоғларида ўзига хос алоқалари бор эди. Зубайр ибн Абдулмутто-

либ Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг энг катта амакилари бўлиб, куняси Абу Тоҳир эди. Зубайр кичик укасининг ўғли Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламни яхши кўрар, унга меҳр берар ва кичик бола бўлса ҳам, у билан ўйнар эди.

Зубоъадан келган хабарларга кўра, отаси Зубоъани севар, унда яхшилик аломатларини пайқар, унга гўзал хулқ ва фазилатлар ҳақида қисқа қўшиқлар куйлаб берар эди.

Унинг Зубоъа билан ўйнаб, қуйидаги байтларни айтгани ворид бўлган:

«Қандай яхши қиз Зубоъа –
Олижаноб, мутоъа (итоаткор).
Нарсаларни ўғирламас,
Беодоблик нима – билмас».

Зубоъа мана шундай тарбия топган, мана шундай хулқларни ўзлаштирган, фазилатга муҳаббат билан улғайган эди. У Исломга биринчилардан бўлиб кирди. Сўнгра илк қавм билан бирга ҳижрат қилди. Солиҳаликда бошқаларга ибрат бўла бошлади.

Покиза аёллар покиза эркаклар учун

Ибн Саъд «Тобақот»да, Ибн Ҳажар «Исоба»да Зубоъа бинт Зубайрнинг никоҳланиш воқеасини келтиради. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ўзлари бош бўлиб, Зубоъани ахёрлардан бирига никоҳладилар. Бу Исломни эрта қабул қилган еттита кишидан бири, буюк саҳобий Миқдод ибн Асвад розияллоҳу анҳу эди.

Мазкур никоҳ икковлари учун ҳам яхшилик ва саодат бўлди. Бу Аллоҳ таоло унга етказган ризқ эди. Аллоҳ унга барака ато этди. Чунончи, Аллоҳ таоло уларни Ислом тарихида шаъни улуғ бўлган Абдуллоҳ ва Карима билан ризқлантирди.

Мақом ва фазли

Зубоъа бинт Зубайр розияллоҳу ан-ҳонинг мақоми амакиларининг ўғли Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳузурларида улкан ва олий эди. У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам Зубоъага икром қилар эдилар. Зубоъа таом тайёрлаб, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга юборар, у зот соллаллоҳу алайҳи васаллам эса Зубоъани икром қилиб, ундан ер эдилар.

«Уъюнул асар»да Воқидийнинг Карима бинт Миқдод ҳақидаги зикри келтирилган: «Онам Зубоъа бинт Зубайр ибн Абдулмуттолибнинг Ямандан Ҳарро вакиллари келганини сўзлаб берганини эшитдим. Улар ўн уч киши эди. Улар туяларини йўлга бошлашди, Миқдоднинг эшигига етгач, тўхташди.

Биз Бану Ҳадийладаги уйимизда эдик. Уларни Миқдод кутиб олди.

Уларни жойлаштириб, бир лаганда ҳайс (хурмо, пишлоқ ва ёғдан тайёрланадиган таом) олиб келди.

Улар келишидан аввал биз бу таомни ўзимиз учун тайёрлаб қўйган эдик. Уни Миқдод олиб кетди. У таом борасида жуда сахий эди. Улар ундан тўйгунча ейишди. Бизга ичида овқат бўлган идиш киритиб юборишди. Биз у овқатни кичик идишга тўплаб, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга мавлом Сидра билан юбордик.

Сидра у зот соллаллоҳу алайҳи васалламни Умму Саламининг уйидан топди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Бунини Зубоъа юбордимми?» дедилар. Сидра: «Ҳа, эй Аллоҳнинг Расули», деди.

У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Қўй», дедилар. Сўнгра: «Абу Маъбаднинг меҳмони нима қилди?» дедилар. Сидра: «Бизникида», деди.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва-

саллам овқатдан едилар. У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам билан бирга уйдагилар ҳам, Сидра ҳам тўйгунча ейишди Сўнгра Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Қолганини меҳмонга олиб бор», дедилар.

Сидра дейди: «Идишда қолган таом билан бирга мавломнинг ҳузурига қайтдим. Меҳмонлар ҳам ундан истаганларича таомланишди. Сўнгра уларга яна киритдик. Овқат борасида меҳмонлар: «Эй Абу Маъбад, сен бизни энг маҳбуб бўлган таом билан тўйдирдинг. Биз бундай таомга фақат гоҳ-гоҳида қодир бўлардик. Бизга сизнинг юртингизда таом оз, деб айтишганди. У мўл экан (ёки шунга ўхшаш). Биз сенинг ҳузурингда тўйдик», дейишмагунча тугамади. Абу Маъбад уларга таомдан Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам еб, қайтариб юборганлари хабарини берди.

Бу Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бармоқларининг баракаси эканини айтди. Қавм «У зотнинг Аллоҳнинг расули эканига гувоҳлик берамиз», дея иймон-ишончлари зиёда бўлди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ирода қилган нарса ҳам шу эди. Улар фарзларни ўрганиб, бир неча кун туришди. Сўнгра Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларига келиб, изн сўрашди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам уларнинг кетишига изн бердилар. Улар аҳллари ҳузурига йўл олишди.

Вафоти

Зубоъа бинт Зубайр розияллоҳу анҳо хижрий 41 йилгача яшадилар. Рошид халифалар даври тугаган пайтда мўмина, собира ҳолда вафот этдилар.

Аллоҳ таоло ундан рози бўлсин!

Зарнигор АҲМАДАЛИЕВА
тайёрлади

Дунёни оналар бошқаради

*М*ашҳур америкалик ихти- рочиси, электр лампочкасини кашф қилган Томас Эдисон мактабда жуда бўш ўқиган эди. Бундан безор бўлган муаллимлар бир куни унинг онасига мактуб юборишади. Томас мактуб- ни онасига олиб келиб топширади. У конвертни очиб, мактуб билан та- нишиб чиқади. Кейин кўзида жиққа ёш билан уни ўғлига ўқиб беради: «Ўғлингиз ниҳоятда иқтидорли, шу- нинг учун мактаб бундай салоҳият- ли бола учун етарли бўлмаяпти. Ях- шиси, у уйда таълим олақолсин!»

Йиллар ўтиб, она қазо қилади. Бу пайтда илм-техника соҳасида анча танилиб қолган Томас онасидан қолган буюм ва мактубларни кўздан кечираётиб, бир вақтлар ўзи ўқиган мактаб муаллимлари томонидан ёзилган мактубни кўриб қолади. Қи- зиқиб, сарғайиб кетган конвертни очиб, ундаги мактубни ўқийди. Унда эса «Томас дарсларда бошқа нар- саларга чалғийверади, фанларни яхши ўзлаштира олмаётир, шунинг учун эртадан бошлаб мактабга кел- масин», деб ёзилган эди. Агар ўшан-

да меҳрибон она боласига бор ҳақиқатни очик ўқиб берганида жаҳон илм-фани битта буюк ихтирочидан маҳрум бўлар эди.

Бошқа бир мисол: Франциянинг таниқли давлат арбоби ва саркардаси Наполеон Бонапартнинг болалигида онаси ҳар куни уни уйқудан «Турақолинг, болам, сизни порлоқ келажак кутяпти, ҳали бутун дунёни забт этишингиз керак», деб уйғотар эди. Ўзига ана шундай юксак ишонч билан улғайган Наполеон онасининг умидларини рўёбга чиқарди.

Булар ғарб оналарининг фарзандлари камоли ва келажаги йўлидаги хизматларидан шингил мисоллардир. Шарқ оналари, айниқса, мусулмон оналарнинг фарзандларининг бахт-саодати ва комил мусулмон қилиб тарбиялашдаги саъй-ҳаракатлари, фидойиликлари ҳар қанча таҳсинга лойиқ бўлган. Келинг, мисолларга мурожаат қилайлик.

Бухоролик эридан тул қолган бу фидойи она ҳар куни тонг қоронғусида кўчада масжидга кетаётган одамларнинг йўлини пойлаб турар, олти ёшли ўғлини биронта намозхонга қўшиб, бомдодни жамоат билан ўқишга жўнатар эди. Кейин уйда унинг саводини чиқарди, Қуръон ёдлатди. Сўнг куттобга, бошланғич мактабга ўқишга берди, у ерда «Муватто» ҳадислар китобини ёд олдирди. Бола ўн олти ёшга тўлганида уни Маккаи Мукаррамага ҳаж қилиш учун олиб бориб, ўша ерда таҳсилни давом эттириши учун қолдириб келди.

Ўғли икки яшарлигида аёл Аллоҳнинг бир имтиҳонидан шараф билан ўтган эди. Бир куни янги йўлга кирган дилбанди Муҳаммад атак-чек қилаётиб, йиқилди. Шунда ерда

ётган бир шохча унинг икки кўзига заха етказди. Орадан уч-тўрт кун ўтгач, она фарзандининг кўрмаётганини сезиб қолди. Фотима дунёсини унутди, тилидан Аллоҳ зикри тушмай қолди. Ўғлини обдон текшириб кўрган табиб «Умид ёлғиз Аллоҳдан!» деб таскин бера олди, холос. Ана шундай кунларнинг бирида аёл туш кўрди. Тушида Иброҳим халилуллоҳ унга «Эй аёл, Аллоҳга кўп ёлвориб йиғлаганинг, тинмай дуолар қилганинг бесамар кетмади, меҳрибон Аллоҳ ўғлингнинг кўзларини қайтариб берди!» дедилар. Она уйқудан юраги ҳаприқиб уйғонди. Ўғли ётган хонага кириб қараса, кўзи яна ҳамма ёқни кўра бошлаган ўғли ўринда жилмайиб ётарди. Аёл тақвosi мукофотига берилган бу яхшиликдан беҳад севинди. Аллоҳга ҳисобсиз шукрлар айтди, мақтовлар йўллади. Онаси бу қадар авайлаб-ардоқлаб улғайтирган ўғил кейинчалик ҳадис илмининг султони, улуғ муҳаддис бўлиб етишган Муҳаммад ибн Исмоил Бухорий (Имом Бухорий) эди.

Тасаввуфнинг машҳур шайхларидан Абдулқодир Жийлоний бундай ҳикоя қилади: «Болалигимда онам мени тўғрисўз, ростгўй бўлишга ўргатган эдилар. Бир куни Маккадан чиқиб, илм олиш мақсадида Бағдодга борадиган бўлдим. Онам йўл харажатлари учун қирқ динар пулни чопоним қатига тикиб берар экан, мендан ҳеч қачон, ҳар қандай ҳолатда ҳам ёлғон гапирмаслик ҳақидаги ваъдамини олди. Карвон билан Ҳамадон ўлкасига етганимизда қароқчилар тўдаси ҳужум қилиб, карвондагиларнинг бор-будини тортиб олди. Қароқчилардан бири: «Сенинг ниманг бор?» деб сўради. Мен: «Чопоним қа-

тида қирқ динор олтиним бор», деб рост гапирдим. У ҳазиллашяпти, деб ўйлаб нари кетди. Бошқа қароқчи яна шу саволни берди ва унга ҳам қирқта олтиним борлигини айтдим. У мени тўда бошлиғига олиб борди. Бошлиқ: «Ростини айтишга сени нима мажбур қилди?» деб сўради. Мен: «Онамга ҳеч қачон ёлғон гапирмасликка ваъда бергандим», дедим. Шунда қароқчилар бошлиғини бирдан кўрқув босди. У қичқирганича ушбу сўзлар билан кийимларини йирта бошлади: «Сен онанга берган ваъдангни бузишдан кўрқиб, олтинларингни кўрсатяпсан, мен эса Аллоҳга берган ваъдамни бузишдан кўрқмаяпман». Кейин у одамларига барча тортиб олинган нарсаларни қайтариб беришни буюрди ва: «Мана сенинг ҳузурингда гуноҳларим учун Аллоҳга тавба қиляпман», деди. Бошқа қароқчилар ҳам унга: «Сен талончиликда бизнинг тўдабошимиз эдинг, энди тавба қилишда ҳам раҳнамойимиз бўл!» дейишди.

Ҳар бир киши, ижтимоий рутбасидан, мавқеидан қатъи назар, онасидан моддий ва маънавий озуқа олиб камолга етади. Пайғамбару валийлар, буюк даҳо-ю олимларни ҳам она тарбия қилади.

Сарвари олам соллаллоҳу алайҳи ва салламдан оналарга ҳурмат кўрсатишнинг буюк намуналари бизга мерос қолган. У зот ҳатто ўзларини эмизган сут оналари Ҳалимаи Саъдиянинг зиёратига борганда чопонларини ечиб, унинг устига ўтқазганлар, сут оналари ҳар гал ичкарига кириб-чиққанида ўринларидан туриб, ҳурмат кўрсатганлар.

Бир саҳобий онасини елкада кўтариб ҳаж қилдиргач, «Унинг ҳаққини

адо қила олдимми?» деб сўраганида «Сени туғишдаги қийинчиликларидан биттасининг ҳаққини ҳам адо қилолмадинг», деб жавоб қилишган.

Мазҳаббошимиз Имом Аъзам Бағдод зиндонида тутқунликда азоб чекиб ётганларида «Аҳволимни онамга билдирманглар, ҳамма нарсага чидайман-у аммо у кишининг қайғу чекканига чидолмайман», деганлар.

Ҳазрати Баҳоуддин Нақшбанд «Қабримизни зиёрат қилгани келганлар, аввало, онамиз қабри зиёратидан бошлашсин», деганлар.

Абдураҳмон Жомий ҳазратларининг «Онамни нега севмай?! У мени бир муддат жисмида, сўнгра кўп замон кучоғида, ўлгунга қадар эса қалбининг шафқат хонасида ташигандир», деган сўзи бор.

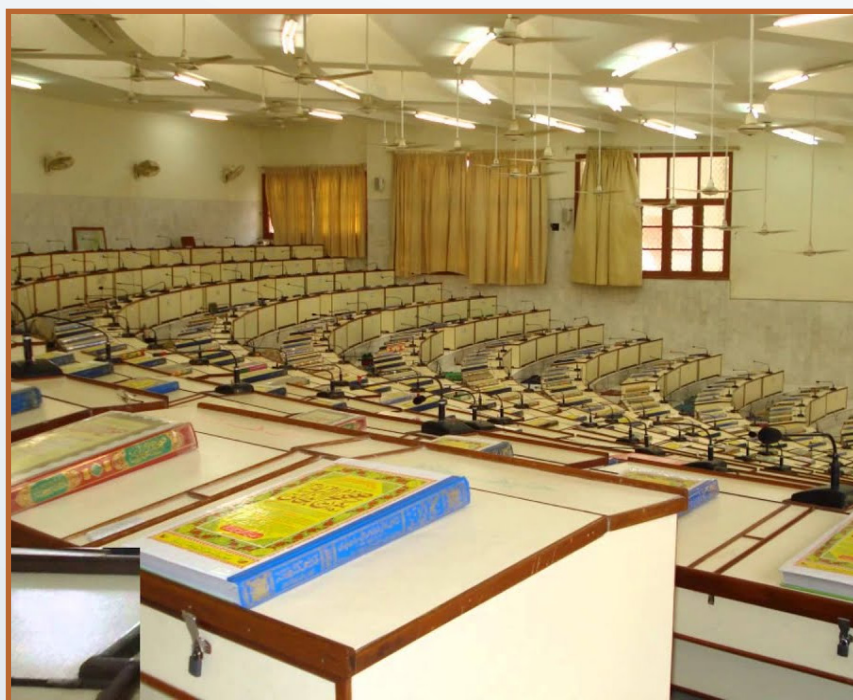
«Дунёни аёллар бошқаради», деган гап бор. Мен бу иборани «Дунёни оналар бошқаради», деб ҳам ўзгартиришни истар эдим. Ана шундай улуғ мақомдаги меҳрибон оналаримизнинг ҳаққини адо эта оляпмизми? Турмуш ташвишларидан бўшаб, уларнинг зиёратига вақт топяпмизми? Бемаъни қилиқларимиз, уларга ёқмайдиган, малол келадиган гап-сўзларимиз, эътиборсизликларимиз билан дилларини оғритиб қўймапмизми? Танбеҳ-насихатларига қулоқ соляпмизми? Ўтиб кетганларининг ҳаққига Аллоҳ таолодан раҳмат-мағфират тилаб, дуолар йўллашга хафсала қиляпмизми? Бу саволлар, шубҳасиз, ҳар биримизни ўйлантиради. Аммо натижалар ҳаммиша ҳам ижобий эмас. Яна бир бор ўйлаб кўринг-чи!

Аҳмад МУҲАММАД

«Ислом динининг буюк шахсларини тарбиялаган бу заминда юрганимдан фахрланаман!»

Покистон Ислом Республикаси муфтийси ҳамда Карачи «Дорул-улум» университети раиси Муҳаммад Рафий Усмоний ҳазратлари Ўзбекистонга ташриф буюрдилар. У киши билан ҳамроҳликда оила аъзолари ҳам бирга келишган эди. Аёллари саййида Аниза хоним билан бўлган суҳбатимизни сиз азизаларга тақдим қиламиз.

Муфтий ҳазратларининг турмуш ўртоқлари Саййида Аниза хонимнинг уч қиз ҳамда бир ўғиллари ота-она ва аждодлари каби дин йўлида фаолият юритиб келишади. Аниза хоним «Дорул-улум» университети аёллар бўлими раиси бўлиб, қизлар тарбиясига жиддий эътибор қаратадилар.

Саййида Аниза хонимнинг камтарликлари, ортиқча гап гапирмасликлари, ҳар бир дақиқани ғанимат билишлари ҳам ҳар бир аёл ибрат оларли жиҳатларидандир.

– Покистонликларнинг тарбияси, самимийлиги бизга жуда ёқди. Покистонликларда бўлган яна бир жиҳат – ўзидан катталарни қаттиқ ҳурмат қилиши уларга бўлган ҳурматимизни янада оширди. Айтинг-чи, фарзанд тарбиялашда оналар нималарга эътибор беришлари керак?

– Оналар эътибор қаратиши керак бўлган энг муҳим нарса – намоздир. Фарзандларига ҳам бу борада бепарво бўлмасликлари лозим. Яна Қуръон ўқишига ҳам эътибор беришлари керак. Ундан ташқари ўзидан катталарни, опа-сингилларини, ака-укаларини, бошқа одамларни ҳурмат қилишни ўргатиш муҳим. Энг аввало, оилада ва жамиятда ҳамма бир-бирини ҳурмат қилиши зарур.

– Покистон аёллари ва «Дорул-улум»нинг аёллар мадрасаси ҳақида гапириб берсангиз.

– Покистонда аёллар кўпинча (йигит-қизлар) аралаш соҳаларда ўқийдилар. Аёллар асосан ўқитувчилик қиладилар. “Дорул-улум”даги аёл-қизлар билим юртида қизлар 3 йиллик «алима» курсини ўқишади. Ўқиш Рамазон ойидан кейинги Шаввол ойидан бошланади. Аёл-қизлар ўқиш давомида ҳадис, усул, фиҳқ каби илмларни чуқур эгаллашади.

– Зулҳижжа ойи арафасида дини-

мизнинг бешинчи устуни бўлмиш ҳаж амали ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

– Ҳаж – бу Ислоннинг асосий рукнларидан бири. Ихлос билан Аллоҳдан астойдил сўраш керак, 2 ракат нафл намоз (солатул ҳаж) ўқиб, Фатҳ сура-сининг 27-оятини тиловат қилиб, Аллоҳдан чин дилдан муборак сафарни ва ибодатларини насиб қилишини сўраш лозим. Ва яна унутмаслик керакки, Набий алайҳиссалом айтганларидай, «Агар инсон имконияти бўла туриб ҳажга бормаса, яҳудий ва насроний бўлиб ўлади». Имкони бор мусулмон учун умрида бир бор ҳаж қилиш қарзидир.

– Ўзбекистон сизда қандай таассурот қолдирди?

– Мен Ўзбекистонни муқаддас ўлка деб биламан. Чунки Самарқанд, Хива, Бухоро, Хоразм воҳасида жуда кўп алломалар ва буюк шахслар яшаб ўтган. Ислон динининг буюк шахсларини тарбиялаган бу заминда юрганимдан фахрланаман! Менга Ўзбекистон жуда ёқди. Инсонларининг меҳмондўстлиги ва диндорлиги, айниқса, маъқул. Ўзбекистоннинг ҳавоси, одамлари, умуман, ҳамма-ҳамма нарсаси бизга ёқди. Биз Ўзбекистонни соғинамиз!

Гулшода
суҳбатлашди

Аъзоларимиз ҲАҚҚИ

Ҳар бир аъзоимизнинг ижтимоий ҳаёт, оила билан боғлаб турувчи эмоционал ҳолатлари бўлиб, бу ҳолатлар ақлий фаолиятимиз, ҳис-туйғуларимиз, руҳиятимиз ва бизни қамраб турувчи кичик оламимиз таъсирида ижобий ёки салбий тусга киради.

Мазкур аъзоларимизнинг ўз ҳиссалари бор, бунини «маънавий ҳақлар» деймиз. Масалан, кўз қувватининг ҳаққи – ҳаёдир. Кўз қувватини асраш, номаҳрамларга бўлган назардан тийилиш, ота-она, устозлар, турмуш ўртоқ ва ёши улуғлар қаршисида кўзда ҳаё ҳисси бўлиши зарур. Ҳатто Қуръони Каримда тасаттур масаласи энг аввал эркакларга фарз бўлган: «Мўмин эркакларга айтинг, кўзларини харомдан сақла-синлар, номусларини қўриқласинлар, шубҳа йўқки, Аллоҳ нима иш қилсангиз, ҳаммасидан хабардор бўлур» (Нур сураси, 30-оят).

Психологик жиҳатдан кўз – жигар аъзосининг ойнаси ҳисобланади. Кўзда ҳаё ҳиссининг пасайиши А витамини ва цинк моддасининг етишмовчилигидан бўлиб, ушбу моддалар камайганда кўзда ғазаб қуввати кучаяди, бу ўт қопи ва жигар фаолиятининг бузилишига сабаб бўлади. Натижада қон тромблашади, ўт фаоллиги пасайиб, ўт-тош касаллиги вужудга келади.

Юзнинг ҳаққи – табассум, яъни ижобий кайфиятдир. Мўминнинг Аллоҳ таолога ва Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга бўлган итоати, муҳаббати, садоқати юзида намоён бўлиб туради. Расули Акрам соллаллоҳу алайҳи васаллам айтадилар: «Сенинг биродарингга табассум юз билан боқишинг ҳам сен учун садақадир».

Психологик жиҳатдан юз аъзоси – юракнинг ойнаси ҳисобланади. Юракнинг эмоционал ҳолати эса қувонч бўлиб, инсон кайфияти ва саломатлиги учун муҳимдир. Қувончнинг йўқлиги эса магний ҳамда калий балансининг бузилиши ва бу моддаларнинг етишмаслигидандир. Кўп ҳолларда ушбу моддаларнинг сарфи инсоннинг қамраб турган муҳитига ва оилавий муҳитининг салбийлигига боғлиқ. Мазкур етишмовчиликлар эса юрак фаолиятига салбий таъсир этади. Натижада қон босимининг ошиши, марказий асаб тизимининг зўриқиши ва ҳатто инфаркт ҳолатига ҳам олиб келади.

Ақлнинг ҳаққи – фаросатдир. Мўминда шошқалоқлик аломати бўлмайди. Ҳар бир ишда оқиллик, закийлик, тадбир билан ва хотиржамлик ила ҳаракатланади, шу ҳолатда ақл фаросатдан қувват олади.

Аллоҳ таоло мўминнинг ақлига фаросатни жойлаб қўйди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Мўминнинг фаросатидан сақланинг. Чунки мўмин Аллоҳнинг нури ила боқади», дедилар.

Психологик жиҳатдан ақл – буйракнинг эмоционал ҳолати бўлиб, қулоқ орқали эшитилган ва тингланган салбий

ахборотлар ақлни шоширтириб қўяди. Натижада кўрқув ва безовталиклар кучайиб, буйрак-тош касалликлари, иммунитет пасайиши ва ҳатто жинсий безлар ҳамда сийдик қопи муаммолари вужудга келади. Қон босими пасайиб, кўз муаммоларига ҳам олиб келади. Бундан ташқари, камқонлик юзага келади, бўғин хасталиклари пайдо бўлади.

Тилнинг закоти – фасоҳатдир. Мўмин сўзлаганда сўзнинг тартиби, вақти, аҳамиятини инобатга олади.

Моддий озуқалар ҳазми қийинлашгани каби фаҳш ва ёқимсиз сўзлар ҳам «ҳазм бўлмайди», балки инсон руҳиятига салбий таъсир этади. Натижада умидсизлик, руҳий бўшлиқлар пайдо бўлади. Талоқ ва ошқозон безига таъсир этиб, қандли диабет вужудга келади.

Фасоҳатли сўзлар инсонга руҳий озуқа бўлиб, маънавий қувват ҳосил қилади. Атрофимиздаги инсонларга, оила аъзолари ва ота-она ҳамда яқинларимиз қалбларига илиқликни таъмин этади. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам айтадилар: «Сўзласангиз, гўзал сўзлардан сўзланг, йўқса, сукут сақланг».

Исломият ахлоқ ва одоб устига қурилган бўлиб, фасоҳат бобида юзларча китоблар ёзилган. Динимиз алломалари фасоҳат илми бўлмиш талҳис илмига алоҳида аҳамият берганлар.

Талҳис илмининг шартларида «сўзда фасоҳат, жумлада фасоҳат, гапирувчининг ўзида фасоҳат» бўлиши талаб этилади.

Инсон бу маънавий ҳақларни адо этиши натижасида ибрат ва намуна бўла олишдек юксак савия соҳибига айланади.

Ислом ахлоқини ва иймон ҳақиқатларини амалларимизда кўрсата олишимиз бизнинг асосий ютуғимиздир!

Мадина ДЖУРАЕВА
тайёрлади

Алининг қурбонлиги

– Ана! Мен Ойни кўрдим! –
6 ёшли Али отасига деди.

– Қани? – деб сўради унинг ўн
ёшли акаси Абдуллоҳ.

– Анави катта дарахтни кў-
ряпсизми? Ой шундоққина
унинг ёнида, – деб жавоб берди
болакай.

Болалар Зулҳижжа ойининг
биринчи кунда Ойни кўришга
ҳаракат қилишарди. Ахир улар
Ойни кўрганларидан бошлаб
10 кун давомида байрам бўлар
эди-да.

– Ана энди мен ҳам уни кў-
ряпман! – деди Абдуллоҳ.

– Дадажон, биз эртага эчки
сотиб олишга борамиз-а? – деб
сўради Али.

– Албатта, пешин намозидан
сўнг бозорга борамиз, – деб жа-
воб берди отаси.

Эртаси куни болалар отала-
ри билан машинага ўтиришди.
Улар Қурбон ҳайити байрамига
жонивор сотиб олиш учун тоғда
жойлашган яқинроқ қишлоққа
бордилар. Уни Иброҳим алай-
ҳиссаломнинг суннатларига
мувофиқ қурбонлик қилишади.

– Бу сафар эчкини уйга олиб
кетамиз. Сизлар уни боқиб,
ғамхўрлик қиласиз. Ундан таш-
қари эчки билан бироз ўйна-
шингиз ҳам мумкин бўлади, –
деди ота.

– Яшасин! Мен унга яхши-
лаб қарайман. Ҳатто баъзи қи-
лиқларни ҳам ўргатаман, – деб
қичқириб юборди Али.

Шундай қилиб, ота-болалар
эчкини сотиб олишди ва уни
уйга олиб келишди. Эртаси
куни Али саҳарлаб, одатда уйғо-
надиган вақтидан анча олдин

уйфонди. У тезда ювиниб, кийинди-да, эчкига емак бериш учун ҳовлига чиқди. Унинг акалари Усмон ва Абдуллоҳ аллақачон эчкига қарашаётган эди.

– Ассалому алайкум! – дейишди болалар.

– Ваалайкум ассалом! – алик олди Али.

– Биз эчкига навбатма-навбат қарашга қарор қилдик. Ҳар биримиз бир кун давомида унга қараймиз. Сен биринчи бўлиб бошлашинг мумкин, – деди Абдуллоҳ.

– Келишдик! – деди Али. – Унинг овқати қаерда?

– Мана бу ерда, – жавоб берди Абдуллоҳ бурчакда турган қопга ишора қилиб.

– Илтимос, унинг суви ва овқати етарли эканига эътиборли бўл, – деб тайинлади Усмон.

Шундан кейин Али эчкини чақирди. Жонивор унинг олдига келиб, ўт ейишни бошлади. Кейин бироз сув ичди. Болалар Қурбон ҳайити куни келгунига қадар галма-гал эчкига қарашди. Бир неча марта уни ўтлатишга ташқарига ҳам олиб чиқди. Шундай қилиб, ака-укалар секин-аста жониворларини яхши кўриб қолишди.

Ҳайит намози ўқилгач, оила аъзолари уйга қайтишди. Қурбонлик қилиш вақти келган эди.

– Лекин, дадажон, нега ахир сиз бизнинг эчкимизни ўлдирмоқчи бўляпсиз?! – отасининг пичоқ чархлаётганини кўриб болакай йиғларди...

– Биз уни сўйишимиз керак, чунки Аллоҳ бизни шундай қилишга буюрган. Ҳар йили Қурбон ҳайити байрамида бутун дунё бўйлаб қурбонлик қилишга қодир мусулмонлар қўй,

эчки, сигир, ҳаттоки туяларни сўйишади. Пайғамбар Иброҳим алайҳиссалом Аллоҳга бўлган садоқатини исботлаш учун ўғлини сўйишга тайёр эди. У Аллоҳнинг амрини бажармоқчи бўлди, лекин Парвардигор қурбонлик учун қўчқорни туширди ва Иброҳим алайҳиссалом фарзанди ўрнига жониворни қурбонлик қилди. Иброҳим алайҳиссаломнинг суннатига мувофиқ қодир бўлган бу амални имкони бор барча мусулмонлар адо этишлари керак. Катта бўлсанг, сен ҳам шундай қиласан! – деб тушунтирди болакайга отаси.

Али индамади ва жимгина отаси эчкини сўяётганига қараб турди. Кейин эса югуриб уйга кириб кетди, севимли жониворининг сўйилишига бошқа қараб туролмади. Акаси Абдуллоҳ унинг кетидан борди ва бироз олдин отаси тушунтирганларини қайта тушунтирди. Алал-оқибат Али ҳаммасини тушунди, аммо бу унинг ғамгинлигини камайтирмади.

Болалар оталарига ёрдам беришди. Али эса бўлиб ўтган воқеаларни ўйлашда давом этарди ва тўсатдан унинг хаёлига бир фикр келди: у, ниҳоят, қурбонлик қилишнинг асл моҳиятини тушунди – сиз ўзингиз учун қадрли нарсани буюк мақсад учун берасиз! Али табассум қилди, чунки Аллоҳ қурбонлик қилишни буюргани учун, Унинг ризосини топиш учун эчкини қурбонлик қилишганидан ўзини бахтиёр ҳис қила бошлади. Сўнг ўрnidан турди-да, гўштни тақсимлашга ёрдамлашиш учун онасининг олдига борди.

islamisemya.com
сайтидан эркин
таржима

Ўзини яхши кўриш нима дегани?

Ўзини яхши кўриш ўз шахсиятининг фақат ижобий тарафларига мафтун бўлиб, камчилик ва хатоларига кўз юмиш дегани эмас. Ўзининг мукамаллиги ёки нотавонлиги борасида ўйланиб юриш – кўпчилик қиладиган хатолардан бири. Аслида, комиллик – бу эришиб бўлмайдиган, балки эришишга ҳожат ҳам бўлмаган нарса эканини ҳамма яхши тушунади. Ҳеч бир одам камчилик ва хатодан холи эмас. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Одам фарзанди хато қилувчидир», дея марҳамат қилганлар.

Ўзини чиндан ҳурмат қилган киши бу ҳақиқатни тушуниб, тўғри қабул қила олади. У ўзининг мукамал эмаслигини англаш билан бирга, ўзини нотавон деб ҳам ҳис қилмайди. У ўзини борича – оддийлигича қабул қилади. Ўзининг мукамал эмаслигини тўғри қабул қила олган киши нима қилади? У хатолари ҳамда гуноҳларини тан олади ва бу ҳолат уни тавба қилишга ундайди. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бундай деганлар: «Эй Одам фарзандлари! Аллоҳга тавба қилиб, истиғфор айтинг, мен Унга бир кунда юз марта истиғфор айтаман». Қуръони каримда Аллоҳ таоло: «Албатта, Аллоҳ тав-

ба қилувчиларни севади ва покланувчиларни севади», дея марҳамат қилган (*Бақара сураси, 222-оят*). Хатоларини тан ололмаган киши тавба ҳам қилмайди. Шунинг учун тан олиш ўзини яхши кўришнинг бир қисмидир. Зеро, воқеъликни борича кўра олган киши уни яхши тарафга ўзгартиришга ҳаракат қилади.

ОЙНАДАГИ АКС

Наргис гули сувда ўзининг аксини кўриб, севиб қолди. Шундан сўнг у бошқа ҳеч кимни сева олмади. У ҳеч қачон уйланмади, чунки дунёда бошқа ҳеч ким унинг ўзига тенглаша олмади. Юнонларнинг бу ривоятдан ўзига бино қўйиш билан ифодаланадиган руҳий зўриқишни билдирувчи нарциссизм ибораси келиб чиққан.

Ривоятга кўра, бир киши мукамал аёлни излаб кўп йилларини ўтказди. Кунларнинг бирида у ўша аёлни топди, бироқ унга уйланмади. Бир киши ундан бунинг сабабини сўраганда у: «Мен мукамал аёлни топдим, бироқ у ҳам мукамал эркакни излаётган экан», деб жавоб берди.

ЎЗИНИ ЯХШИ КЎРИШ ЯНА НИМАЛАРДА АКС ЭТАДИ?

Ўзини яхши кўришлик кишининг қалби ва жисмига ҳар куни ғамхўрлик қилиши, дини ҳақида қайғуриши, Аллоҳ олдидаги мажбуриятларини адо этиши, илм олиши, оиласи ва атрофдаги кишилар билан самимий муносабатда бўлиши, унга ёмонлик қилувчиларни кечирishi, низоларни бартараф қилиши, эҳсонда бардавон бўлиши каби шарият буюрган ишларда акс этади. Аллоҳга бандалик қилиш – ўзини яхши кўришнинг энг олий даражасидир. Чунки инсон фақат шу йўл билангина ўзининг нафақат бу дунёдаги, балки охираат ҳаётидаги келажаги ҳақида қайғура олади.

Ота-онадан олдин ўзи ҳаж қилиши керакми?

Ҳурматли устоз, биз ота-онамизни жудаям яхши кўрамиз. Улар учун нима қилсак ҳам – кам. Худо хоҳласа, ота-онамни ҳаж ва умрага олиб бориш ниятим бор. Лекин бир гап эшитдим: ота-онадан олдин ўзи бориши керак экан. Шу ҳақда динимизда нима дейилган? Ноўрин савол берган бўлсам, узр сўрайман.

Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф раҳимаҳуллоҳ:

– Ҳеч нарса дейилмаган. Кимга фарз бўлса, ўша ҳаж қилади.

ҲАЖДА АЁЛИГА НАСИҲАТ ҚИЛИШ

Ассалому алайкум! Эҳромдаги киши агар аёли бехосдан бировни ғийбат қилган бўлса, буни билган эр мазкур ёмон иллатдан уни қайтариш ва бу ишни қайтиб қилмаслик мақсадида насихат қилиб тергаши, сўкиши мумкинми? Яъни бу билан эр жанжаллашган бўлмайдами?

Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф роҳимаҳуллоҳ:

– Насихат билан жанжаллашган бўлмайди. Шунинг учун сўкмасдан насихат қилиш керак.

БАНДАНИНГ ҲАҚҚИ

Ассалому алайкум, ҳурматли Шайх ҳазратлари! Ҳаж қилганда ҳамма гуноҳлар ўчирилади, деб эшитганман. Бировнинг ҳаққи – зулм, ғийбат, туҳматлар ҳам кечириладими?

Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф роҳимаҳуллоҳ:

– Бировнинг ҳаққи кечирилмайди.

ЁЛҒИЗ АЁЛНИНГ ЗАКОТИ ВА ҚУРБОНЛИГИ

Ассалому алайкум! Эридан ажрашган аёл фарзанди бўлса, мусофирликда ишласа, ўзи учун закот бериши ёки қурбонлик қилиши керакми?

Одинахон Муҳаммад Содиқ:

– Ва алайкум ассалом. Закот инсоннинг оилавий шароитига қараб бериб ёки берилмай қолмайди. Моли нисобга етган ҳар қандай болиғ мусулмон закот бериши фарз. Валлоҳу аълам.

БИРИНЧИ КИМ УЧУН ҲАЖ БАДАЛ ҚИЛГАН АФЗАЛ?

Ассалому алайкум. Дадам чет дав-

латда яшайдилар. У киши ота-оналари учун ҳаж бадал қилмоқчи эдилар. Дадалари оламдан ўтган, оналарининг кўзи ожиз. Биринчи қайси бирлари учун ҳаж бадал қилишлари керак? Жавоб учун олдиндан раҳмат!

Одинахон Муҳаммад Содиқ:

– Ва алайкум ассалом. Оналарининг ҳажга бориши имконсиз бўлса, улардан бошлаганлари афзал. Валлоҳу аълам.

САДАҚАГА МУНОСИБ КИШИЛАР

Ассалому алайкум, Одина она! Намоз ўқимайдиган, рўза тутмайдиган одамга садақа бериш мумкинми? Ҳозирда кимга садақа беришни билмай қоламиз. Лўлиларга берсак, «Уларга берманглар, уларнинг бир нечталаб машинаси бор, уларни жаноза қилмасдан кўмишади», дейишади. Оддий одамларга берамиз, десак, бизни камбағал, деди, паст кўрди, деб хафа бўлишади. Кимга берган афзал?

Одинахон Муҳаммад Содиқ:

– Ва алайкум ассалом. Садақа икки қисмга бўлинади: вожиб ҳамда нафл. Вожиб садақани бошқа дин вакиллари ҳамда мусулмон бўлса-да, закот ёки қурбонлик нисобига қодир бўлган кишиларга бериш жоиз эмас. Улар закот, назр, каффоротлардан иборат. Намоз ўқимаса ҳам, рўза тутмаса ҳам, мусулмон одамга садақа берса бўлади. Бироқ яхши ва солиҳ инсонларга бериш тавсия қилинади. Нафл садақани эса мусулмон бўлмаганларга ҳам бериш жоиз.

Гулободий раҳматуллоҳи алайҳ «Баҳрул фаваид» номли китобларида Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг «Таомларингизни аброрларга едиринг», деган ҳадисларини келтирганлар. Аброр деб эзгу, солиҳ кишиларга айтилади. Валлоҳу аълам.

Азиза ЖАЛОЛИДДИНОВА
тайёрлади

muslimaat.uz фаолиятда чарчамас!

3 март куни Тошкент шаҳридаги «Алвон» супермаркетда миллий либослар кўргазмаси бўлиб ўтди. Унга ҳурматли меҳмон сифатида muslimaat.uz раҳбари Одинахон Муҳаммад Содиқ ташриф буюрдилар.

* * *

2 апрелда эса «Шайх Зайниддин» (Кўкча) масжидида имконияти чекланган фуқаролар ўртасида Асмаул ҳусна, яъни Аллоҳ таолонинг гўзал исму сифатларини ёддан айтиш бўйича мусобақа уюштирилди. muslimaat.uz ходимлари мазкур мусобақадан хабар ва интервьюлар тайёрлаб, халққа тақдим этишди.

9 апрель куни Имом Бухорий номли Тошкент Ислом институтида 18-25 ва 25-40 ёшли талабалар ўртасида «Қуръон мусобақаси – 2019» кўрик-танловининг институт босқичи ўтказилди ва ундан ҳам хабару лавҳалар тайёрланди.

* * *

«Хадичаи Кубро» аёл-қизлар ўрта махсус Ислом билим юрти томонидан 16 апрель куни мамлакатимизнинг келажаги бўлган ёш авлодни ҳар томонлама баркамол инсон этиб тарбиялашдаги самарали меҳнати, таълим соҳасидаги давлат сиёсатини амалга оширишдаги фаоллиги, «Хадичаи Кубро» аёл-қизлар ўрта махсус Ислом

билим юрти билан ҳамкорликда ишлаш фаолиятига қўшган ҳиссаси учун muslimaat.uz сайти раҳбари, «Hilol-nashr» нашриёти директори ўринбосари, исломшунос олима Одинахон Муҳаммад Содиқ ташаккурнома билан тақдирландилар.

* * *

18 апрель куни йирик диний олим Шайх Муҳаммад Тақий Усманий ҳазратлари «Ҳилол-нашр» нашриётига ўз шогирдлари билан ташриф буюрдилар. Нашриётнинг анжуманлар залида ҳурматли меҳмонлар билан илмий мажлис бўлиб ўтди. Ҳамроҳ бўлиб келган аёл меҳмонлар эса muslimaat.uz сайти жамоаси билан учрашдилар.

* * *

29 апрелда эса «Ҳилол-нашр» нашриётининг анжуманлар залида muslimaat.uz сайти томонидан «Бир ҳадис изидан...» номли тадбир ўтказилди. Тадбирга «Умму Заръ» номи билан машҳур бўлган, Имом Бухорий саҳиҳ ҳадислар тўпламига киритилган узун ҳадис асос қилиб олинди. Ташриф буюрган аёл-қизларга ҳадис видео-ролик тарзида ҳавола этилди. Сўнгра меҳмонлар ҳадис мазмунидан келиб чиққан ҳолда тузилган сўровнома саволларига аноним тарзда жавоб бердилар. Кейин эса muslimaat.uz сайти раҳбари Одинахон Муҳаммад Содиқ сўзга чиқиб, ҳадис-

дан олинадиган фойдалар билан тиништирдилар.

* * *

27 апрель куни «Тошкент» меҳмонхонасида «Ramadan Fashion Festival – 2019» номи остида либослар кўргазмаси бўлиб ўтди.

Кўргазмага бир қанча нуфузли ташкилотлардан гўзал хонимлар, шунингдек, «muslimaat.uz» аёл-қизлар сайти ходимлари ҳам ташриф буюрдилар.

30 апрель 2019 йил насасида “Хадичаи Кубро” аёл-қизлар ўрта махсус Ислом билим юртининг 20 нафардан ортиқ талаба қизлари Сулаймон Жамзурийнинг “Тухфатул атфол” (“Болаларга тухфа”) номли китоби бўйича олима Одинахон Муҳаммад Содиқ томонидан ижоза олишди. Одинахон Муҳаммад Содиқ сўзга чиқиб, талаба қизларни бундай ютуқ билан табриклар, мазкур мукофотнинг илмий омонатдорлиги, ўзига яраша масъулияти борлигини таъкидладилар.

* * *

4 майда эса Халқаро Ислом академиясида талабалар ўртасида Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф раҳимахуллоҳнинг «Ислом тарихи» китоблари асосида «Ислом тарихи билимдони» номли мусобақа бўлиб ўтди. muslimaat.uz раҳбари Одинахон Муҳаммад Содиқ сўзга чиқиб, Расулulloҳ соллаллоҳу алай-

ҳи васаллам тарихларидан нутқ сўзладилар. Жумладан, Ислом тарихи омонат эканини айтиб, Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф раҳимахуллоҳнинг илмий фаолиятлари ҳақида гапириб бердилар.

* * *

Муборак Рамазон ойи муносабати билан muslimaat.uz сайти ходимлари томонидан бу ой унумли, тартибли, савоб амалларга бой ва гўзал ўтиши учун Рамазон кундалиги тайёрланиб, муслималарга тақдим этилди.

23 майда muslimaat.uz сайти қошида муборак Рамазон муносабати билан аёл-қизлар ўрта-

сида гўзал овоз соҳибаларини аниқлаш мақсадида ташкил этилган мусобақанинг саралаш босқичи бўлиб ўтди. Ушбу мусобақага Республика бўйлаб иштирок этиш истагини билдирган аёл-қизлар ташриф буюришди.

* * *

Шунингдек, «Bolajon» телеканали ва muslimaat.uz сайти ёз фасли бошида қўшма лойиҳага қўл уришди. Эндиликда телеканал орқали эфирга узатиладиган «Болажонга мактуб» ва «Ақлли планшет» дастурлари матни сайтга ҳам жойланади. Болажонларга кўплаб мавзуларда билим бериб, оламни англашига ёрдам берадиган бу маълумотларни оналар фарзандлари билан бирга мутолаа қилиш имкониятига эга бўлишади.

* * *

9 июнь куни “Ҳилолнашр” матбаа-нашриётининг анжуманлар залида muslimaat.uz сайти томонидан “Шодлик олиб келдинг, моҳи Рамазон!” номли тадбир кечаси бўлиб ўтди. Унга Ўзбекистон мусулмонлари идорасидан, Тошкент Ислом институтидан, “Хадичаи Кубро” аёл-қизлар Ислом билим юртидан, “Миллий” телеканалдан ва бошқа давлат идораларидан азиз меҳмонлар, шунингдек, muslimaat.uz сайти ходимлари яқинлари, сайт қошида ўтказилган “Тараннум”, “Суратдаги ҳикмат”,

“Сиз Қуръонни биласизми?” ва “Рамазонда кўзгуга боқиб...” номли кўрик-танлов ғолибалари ташриф буюришди. Танлов ғолибалари қаторида “Миллий” телеканал ҳамда muslimaat.uz сайти ходималари ҳам Одинахон Муҳаммад Содиқ томонидан та-шаккурнома ва эсталик совғалари билан тақдир-ланишди.

15 июнда эса «Хадичаи Кубро» аёл-қизлар ўрта махсус Ислоҳ билим юртида 2018–2019 ўқув йили битирувчиларини катта ҳаётга кузатиш муносаба-ти билан «Хатмона – 2019» тадбири бўлиб ўтди. У ерга muslimaat.uz сайти ходимлари ташриф бую-риб, хабар ва лавҳалар тайёрлашди.

5 июль куни Тошкент шаҳри Чилонзор тумани ҳокимияти биносининг анжуманлар залида “Оила” илмий-амалий тадқиқот маркази Чилонзор тумани бўлими ва muslimaat.uz сайти билан ҳамкорликда-ги туман отинойлари ҳамда туман маҳалла му-тахассислари учун “Замонавий, намунали оилани биргаликда яратамиз” шиори остида ўқув-семина-ри бўлиб ўтди. Тадбирда сўзга чиққан muslimaat.uz аёл-қизлар сайти раҳбари Одинахон Муҳаммад Содиқ “Қизбола келгусида келин, турмуш ўртоқ ва

бўлғуси она” мавзусида нутқ сўзла-дилар.

6 июлда эса Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф номидаги мажмуанинг анжуманлар залида Тошкент вилоятининг барча отино-йлари учун ўқув-семинари бўлиб ўтди. muslimaat.uz сайти жамоаси у ердан ҳам хабар ва фотолавҳалар тайёрлаб, мухлислар эътиборига тақдим этди.

Шундай қилиб, сайт ходималари эл-юртни юртимиз ва хорижда бў-либ турган янгиликлардан хабар-дор этиш, таҳлилий мақолаларни тақдим қилиш, турли саволларга жавоб бериш каби хизматлар би-лан доим фаолиятда!

Зухраҳон ҲАМДАМОВА,
muslimaat.uz сайти журналисти

Бананли коктейл

Керакли масалликлар:

- 2 дона банан
- 200 гр музқаймоқ
(музқаймоқ ўрнига
қуюлтирилган сут ҳам солиш
мумкин)
- 2 стакан сут
- 1 чой қовиқ ванилин

Тайёрланиши:

Бананни тўғраб,
ҳамма масалликлар
билан бирга блендрга
солиб, 3-5 дақиқа
айлантирамиз. Кейин
ванилин қўшиб, яна 1
дақиқа айлантришда
давом этамиз...
Коктейл тайёр.
Ёқимли иштаҳа!

